

CHUEGOS y CHUGUETES d'antes a l'Alta Ribagorça

vistos per la mainada de la escuela de Saúnc:

Teo y Dasha (3 ans), Nadir (4 ans), Urko (5 ans), Aicà y Marti (6 ans), Olatz (7 ans), y Edurne y Aleth (8 ans)

TEO DASHA MARIÀ URKO
 OLATZ AICÀ MARTI
 EDURNE ALETH

Fa uns cuans ans no yebe ordenadós ni consolas ta chugá, pero la mainada y la chen de tots els llugás coneixeben mols chuegos y chuguetes ta divertir-se y disfrutá del poco temps que les quedabe después de treballá.

Els que hem feto dan ilustracions al nuestro calendari son només una muestra chiqueta, otros mos han quedau al tintero porque no teniben pati:

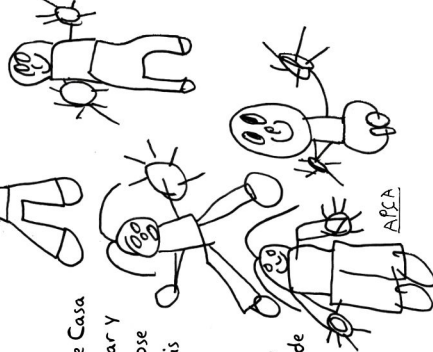
A pasá els corral, la gallineta siega, brincá a la goma, monoques, cuerdes a les mans, navalleta u inque, chugá al frontón, pistoles de pinces, bombolons de botons, instruments musicals dan una casca de

Dan isto calendari us deseem lo milló ta l'an 2013

Arrecorda-te'n que els dies de la semana en patués son:

Lluns, Marts, Mierques, Chous, Venres, Sapte y Dimenche

así se conte, u sabes altres chuegos que se ban chuga per así, mos farà molto goi que mos hue contes ta coneixe-los milló. Gracias!

Han achudau la chen de Casa Colás y de Casa Joaquin de Mata de Saúnc; Pilarín, Pilar y José de Ansils; Daniel, Raimón y Marijose de Linsoles; Mª Teresa de Sesué; José Luis Murillo de Bilanoba, José Antonio Saura de Grist y Carmen Castán de Gabás. Gracias a tots! Pero, sobre tot, querim agradésé a Fernando Maestro de Campo el suyo treball sobre els chuegos d'antes.

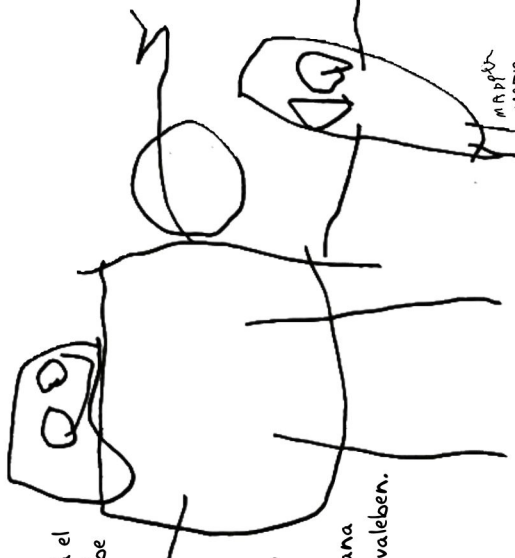
~ EDITAU PER LA CASA DEL LLUGÁ DE SAÚNC ~

Escuela de Saúnc (CRA "Alta Ribagorza") ~ Casa del Lluçá de Saúnc ~ 2013

Pilotes

El día de matá el lilitón s'unflabe la buixiga del

lilitón y s'emplegabe coma pilota, u se febe pilotes dan boles de llana y teles que no valeben.

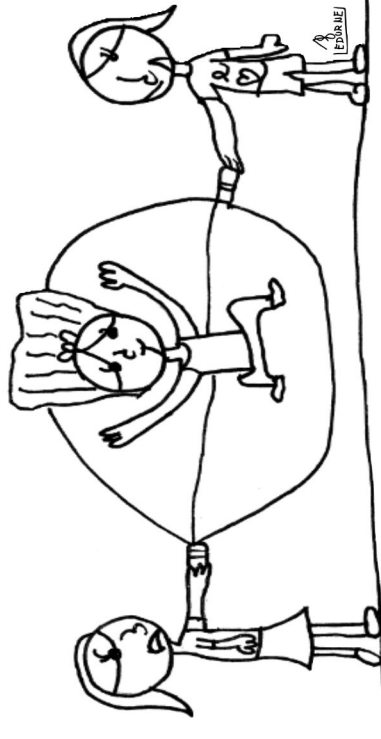

CINFRRO

LI	M	Mi	Ch	V	S	D
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

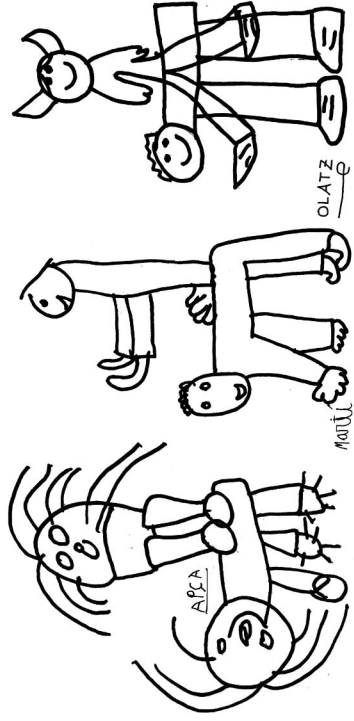
Comba

Uno dels més coneixets y més chugats per isto país.

FRFRFRRO

LI	M	Mi	Ch	V	S	D
	1	2	3			
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28			

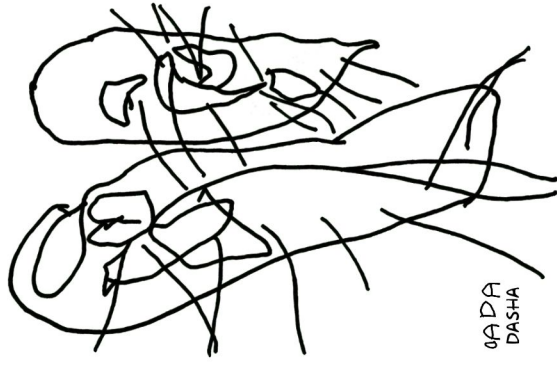
Palmarilla, Brineá

La mainada anabe per les carreres dels llogás chugán a la palmarilla brincan ensima dels que yeren doplats posan-se darre d'ells dan la misma posision fen coma un corre carreres.

MARSO

LI	M	Mi	Ch	V	S	D
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

● 4 Míngua ● 11 Lluna perdida ● 19 Creixén ● 27 Lluna al plieno

Marro, Pilla, Pilla...

Chuegos de pillá a la pllassa u per les carreres del llogá. Un chicot u chicota, u un equipo, la paguen y tienen que agafá als altres.

ABRIL

LI	M	Mi	Ch	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

● 3 Míngua ● 10 Lluna perdida ● 18 Creixén ● 25 Lluna al plieno

Tabes, caniques, chapas, balladera....

No podeben falta-hie els chuegos de Tabes, caniques dan guas, caminets de chapas u balladeres.

MAYO

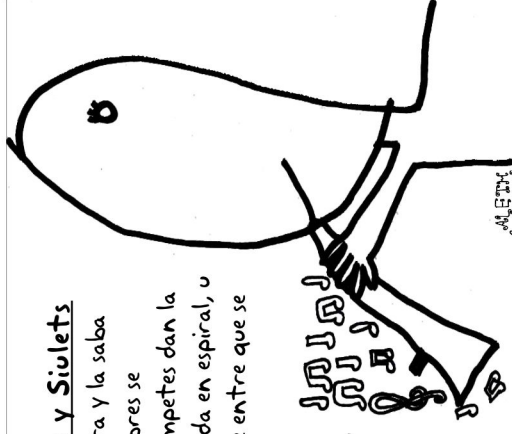
LI	M	Mi	Ch	V	S	D
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

● 2 Míngua ● 10 Lluna perdida ● 18 Creixén ● 25 Lluna al plieno ● 31 Míngua

Trompes, Trompetes y Siulets

Cuan arribabe la primavera y la saba comensabe a bochá pels abres se fabricabe trompes u trompetes dan la pell de les abellaneres tallada en espiral, u siulets dan rames de freixe entre que se díbe:

Saba, saba pell de craba,
sabit, sabit pell de crabit,
sip, sop, pell de llop,
si no sabes te donaré
venticuatro
tambanades...

17 y 18 la Fiesta d'Erisué ta Sta. Margarita (10 Chuño)
24 la Fiesta de Saúnc ta San Chuán

CHUÑO

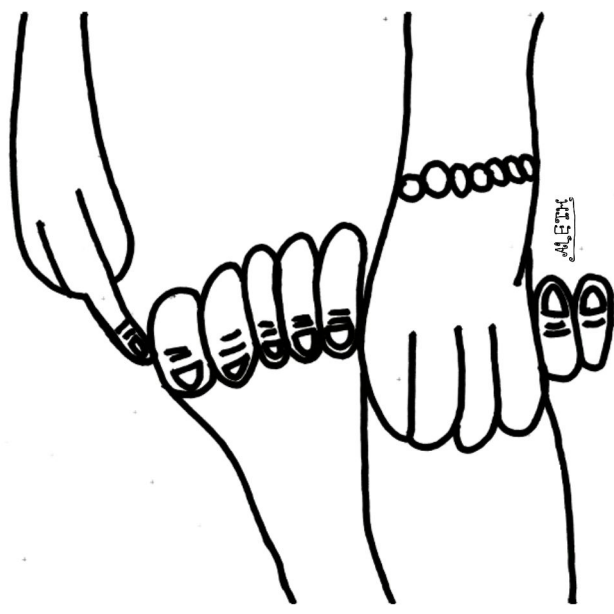
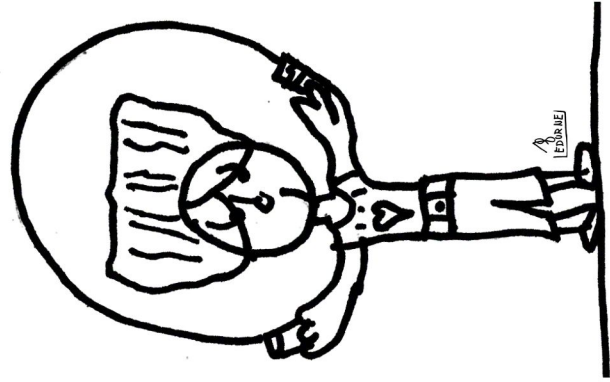
LI	M	Mi	Ch	V	S	D
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

● 8 Lluna perdida ● 16 Creixén ● 23 Lluna al plieno ● 30 Míngua

CALENDARI 2013

Chuegos y chuguetes d'antes a l'Alta Ribagorça

Puñet, caixet,
tortilliquet.
Al puen de Fransa
yei una llansa.
Al puen d'Aragón
yei un bordón.
La goseta tabernera
quel del cul en fa carrera

Qué yei así?
Sal y vinagre
Quí li ha posau?
La mosa el frari
El que se'n riugue
y antes amostre els diens
y antes amostre els diens
una pena pagará.

Escuela de Saúnc (CRA Alta Ribagorça)

Editau per la Casa del Llugá de Saúnc

Escuela de Saúnc (CRA "Alta Ribagorça") ~ Casa del Llugá de Saúnc ~ 2013

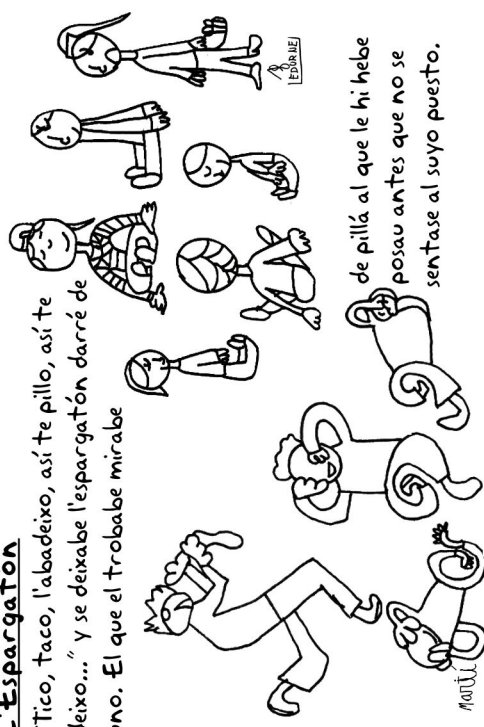
Torrocelluc, Al-
cut....
La mainada
s'am
agaben per totes les carre-
res del llugá mentre uno la

pagabe y els tenibe que trobá.
Si uno arribabe al puen simse
está nombráu salvabe a tots y
el que la pagabe tenibe que torná a
pagala, pero si nombrabe a tots la
pagabe el saguero.

LI	M	Mi	Ch	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

L'Espargatón

"Tico, taco, l'abadeixo, así te pillo, así te deixo..." y se deixabe l'espargatón darré de uno. El que el trobabe mirabe

de pillá al que le hi hebe
posau antes que no se
sentase al suyo puesto.

1 y 2 la Fiesta de Crist ta San Félix (1 Agosto)

AGOSTO

LI	M	Mi	Ch	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Quilles

Ista modalitat de bolos se chugabe a casi tots els llugás, coma Ansís, Vilanova, Erisúé,... pero Benás ye el que milló el ha conservau y chuguen a les quilles encara. Ye un chuego de dones.

EDUARDE

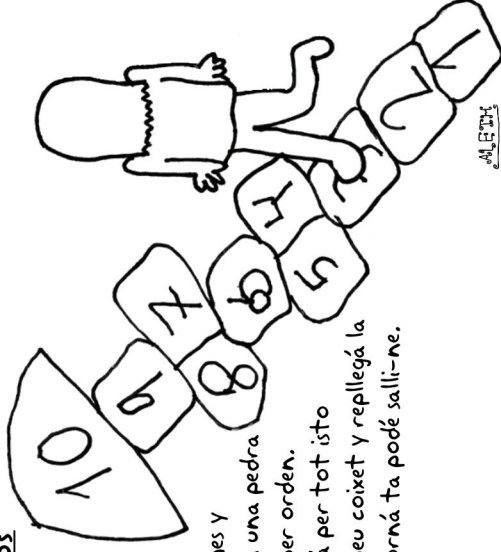
9 la Fiesta de Saúnc ta la Virgen de Guayén (8 Septiembre)

LI	M	Mi	Ch	V	S	D
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

5 Lluna perduda 12 Creixén 19 Lluna al plieno 27 Mingu

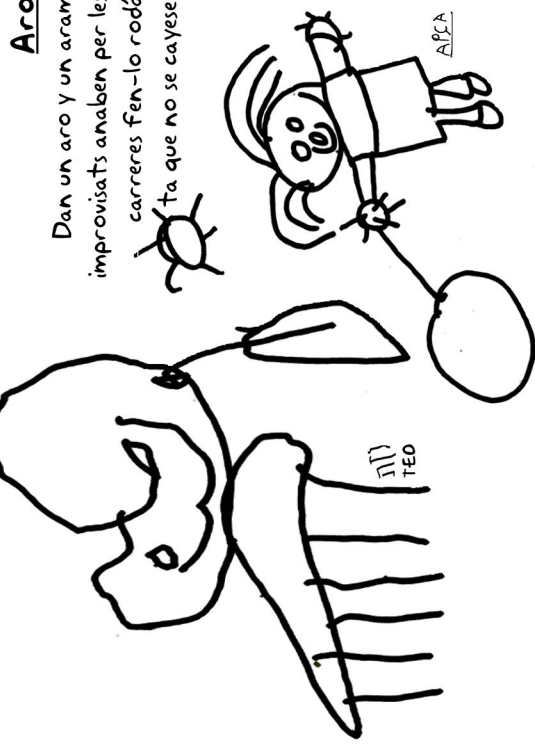
Els cuadros

Un altro chuego mol conexeu. Se febe uns cuadros dan un tros de ches y s'anabe tirán una pedra als numeros per orden. Yebe que pasá per tot isto laberinto a peu coinet y repllegá la pedreta al torná ta podé sallir-ne.

LI	M	Mi	Ch	V	S	D
1	2	3	4	5	6	
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

5 Lluna perduda 11 Creixén 18 Lluna al plieno 26 Mingu

Aro

Dan un aro y un aram improvisats anaben per les carreres fen-lo rodá ta que no se cayese.

TEO

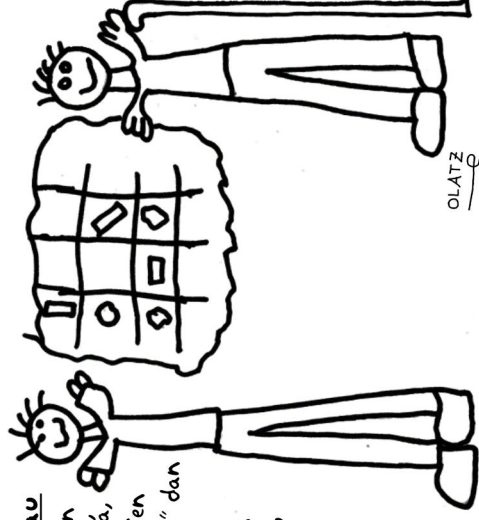
ARCA

LI	M	Mi	Ch	V	S	D
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

3 Lluna perduda 10 Creixén 17 Lluna al plieno 25 Mingu

Marro pintau

La mainada, cuan soltaben el bestia, s'entreteniben fen un "tres en raya" dan una llastreta de pisarra y chugán a isto improvisau marro pintau.

OLATZ

LI	M	Mi	Ch	V	S	D
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

3 Lluna perduda 9 Creixén 17 Lluna al plieno 25 Mingu